

Ponència

Reflexions valencianistes

Unes propostes antigues i modernes

Juli Moreno i Moreno

Alfagar. 24 de novembre de 2018

Index

I. Introduccio

II. Plantejaments basics

- La necessitat d'establir uns minims: toponimia, simbologia, terminologia
- Sobre l'us de la llengua i la validea de les Normes d'El Puig
- Ent o ents referents i principi d'autoritat
- Companyers de viage i de disciplina
- La necessitat de proyeccio / proyectar-se i de visibilitat
- Influencia ideologica i participacio social

III. Questions irresoltes i algunes propostes de reconduccio

- L'incapacitat d'impregnacio en la societat ¿Una assignatura pendent?
- La falta d'articulacio i la nula presencia mediatica: invisibilitat
- Punts debils i punts forts
 - Precisem millorar
 - Necessitem difondre

IV. Propostes

- Idees a tindre en conte i poder desenvol·lar

I Introduccio

Una reflexio o, en veritat, una revisio completa es lo que precisa un valencianisme que en els ultims 30 - 40 anys no s'ha transformat en un projecte coherent, que no acaba de connectar en la societat valenciana i que només ha alcançat algun exit local, temporal i a vegades efimer. La consolidacio ha pogut resultar dificil, be per la variabilitat a que han estat sometudes les directrius d'este moviment, minimament estructurat, be per la debilitat de qui ha tingut la responsabilitat d'estar al front.

“Reflexio”, “projecte” i “propostes” son tres termens que convindria definir: **reflexio**, perque en realitat no es mes que la necessitat d'examinar una serie de proposits i de pensaments personals, per tant subjectiva; pero reflexio tambe per la conveniencia de pensar en allo que es va a fer o en la conducta a seguir, i en aço enllaçaria en el terme **projecte** com a un pla, com a una idea que es te sobre cómo alcançar un objectiu i es vol realisar. I d'ahi les **propostes**, aquells plantejaments per a dur a la praxis eixe projecte

Advertixc que està comunicacio pot estar ben llunt d'eixa concepcio i terminologia en que es supon que un expert parla d'un tema que domina molt be i en el que realisa unes aportacions novedoses, be per lo que poden supondre d'innovadores, be per la metodologia, be per les diferents maneres d'enfocament i de tractament. Opine que aço es labor de conjunt. Pero aço s'ha de provocar i este congres pot ser l'ocasio, un forum, un encontre en el que ixquen respostes i afinitats; d'unes i d'atres es deu nodrir l'elaboracio d'un projecte valencianiste per a la nostra societat i la seua viabilitat.

Abocar les experiencies personals dels que han tingut una militancia activa en este moviment, que califiquem de valencianiste, hauria de ser un cami; evitar de bestreta exclusions, una manera de no deixar a cap persona valida fora; pero ser rigurosos en deixar morralla pel cami, una manera d'evitar llastres que entorpixquen i demoren la consecucio d'objectius.

En referir-me a un “moviment valencianiste”, que en el fondo sempre he pensat que ha segut i es molt heterogeneu, he d'aclarir que opine que en realitat es pot parlar mes be d'una confluencia d'intencions, de sentiments, d'aspiracions i, ¿per qué no?, d'interessos –que tambe els hem coneguts.

L'intencio en les proximes llinees, partint de l'experiencia, es mostrar algunes de les meues reflexions sobre eixe valencianisme tan divers, puix ho considere oportu i necessari. A tal fi ho fare connectant en un articul titulat “Del cisma i de la desintegracio o un somi de futur”, que me fon publicat per *Las Provincias* el 30 de maig de 2005. En ell plantejava la divergencia, l'heterogeneïtat, que existia en eixe “valencianisme” en el que havia militat i en el que ya no sabia si m'identificava perque, inclus, em resultava dificil referir-me al terme i saber definir el concepte. En aquell escrit arribava a dir que el valencianisme “(o una suma de moviments, o d'interessos o de persones en interessos) no ha sabut, o no ha volgut o no l'han deixat ser per se. Mai hi ha hagut una coherencia, ni una actuacio conjunta que durara, ni comprensio entre les diverses maneres de fer, ni un objectiu clar en el que confluïr tots ni, en definitiva, mai s'ha regit per una disciplina. Les diverses maneres d'entendre el *valencianisme* han segut una constant que en alguns moments han cohabitat pero mai han convixcut.”

I dia mes avant:

“Hui «els valencianismes» haurien de, donada la conjuntura en la que està lo que aparentment arribà a considerar-se un sol moviment sociocultural i mes tart politic, passar per una «catarsis» i fer renaixer un moviment solit en el que primer

s'haja donat resposta a moltes qüestions, lo qual arribarà a definir-lo i configurar-lo com a tal moviment solit. Este qüestionari podria començar per resoldre:

- La relacio de complementarietat o d'exclusio respecte de lo espanyol
- Model de llengua i validea de les Normes d'El Puig
- Ent / ents culturals referents i principi d'autoritat
- Companyers de viage i disciplina
- Objectius clars i formulats en positiu
- Aspiracions de construccio o de descredit i destruccio
- Colectivitat o personalismes
- Descredit o ignoracia front als colonisadors i opressors
- Actituts PRO o actituts ANTI

Ad esta relacio cabria fer-li una revisio perque es incompleta i perque alguna qüestio tematica podria no ser prioritaria, pero si punt de partida d'este primer congres valencianiste en el que d'igual a igual es **treballara en un corpus teoric sobre uns objectius minims i unes llinees d'actuacio definides** per a no crear conflictes ni divergencies entre els que s'identifiquen / nos identifiquem actualment en eixa terminologia que usa *valencianisme*, *valencianiste/a*; pero que poden estar tan llunt entre ells com dels que calificaríem de *espanyoliste/a* o, per desgracia, en la nostra societat, de *catalanero/a*, en terminologia mes culta *pancatalaniste/a*.

A tal fi em referire, en estes reflexions, ad alguns punts prioritaris que confie puguen obrir una porta al dialecte, a la reflexio, i nos conduixquen en un breu futur a establir eixos parametres de definicio.

II Plantejaments basics

- **La necessitat d'establir uns minims: toponimia, simbologia, terminologia...**
 - Nomenclatura /Toponimia
 - Simbologia: bandera, himne, etc.
 - Decantar-se per regionalisme / nacionalisme / foralisme...
 - Prioritat en l'us de la llengua valenciana (qüestio que considere fonamental, per la qual cosa estarà present a lo llarc d'est escrit)

Moltes de les respostes a tot este qüestionari ya estan per a mi decidides en el document *Consens per al futur*, elaborat en la Convencio Valencianista celebrada l'any 2012. La llastima es que no s'hagen posat en practica, ni inclus per molts dels participants en aquell encontre, a pesar de ser un treball acordat per mes de 150 persones representatives.

Aixina, sobre el **toponim**: s'optà per Valencia per a mencionar a tot el territori i tota la nostra nacionalitat, alternant en (historic) Regne de Valencia i nomes, quan no puga evitar-se, el nom oficial de «Comunitat Valenciana». La possible confusio en el toponim de la capital tambe estava resolt: Valencia ciutat. Presa la determinacio no caben fissures i es fara necessari ser unanims a l'hora de referir-nos a la patria.

Sobre la **simbologia**: tambe en el document aludit es decidi al respecte de la bandera i l'himne. Si be es cert que son la representacio material de sentiments identitaris compartits, hem de trobar la justa distancia per a no caure en l'idolatria ni tampoc en la superficialitat –no devem donar mes importancia al continent que al propi contingut.

Compatibilisar en el valencianisme la real Senyera de forma estilisada en unes atres representacions en aditaments, que identifiquen a colectius o posicionaments polítics, hauria de ser possible i ningú es deuria de sentir agredit quan per exemple algu afig una estrella blanca de cinc puntes, que representa al nacionalisme valencià.

Respecte de l'himne musicat per Serrano, es difícil, o pot ser molt fàcil, compatibilisar un sentiment valencià en un altre, ya siga sentir-se espanyol, europeu... –qüestió tampoc resolta com a col·lectiu–, pero resulta ben curiós que un cant a la patria, entonat per un valencianista / una valencianista faça referència a entitats polítiques superiors a les de la pròpia patria. Sí a l'himne valencià –conegut com *Himne Regional*–, i també sí al canvi de la primera estrofa per “Tots baix dels plecs de la nostra Senyera”, i un sí també a la *Canço de lluita* o *Cant de redenció*.

Regionalisme / nacionalisme / valencianisme:

¿Nos convindrà redefinir el terme valencianisme i dotar-lo d'un contingut semàntic més concret? En sí, els -ismes / i els -istes solen ser excloents o particularisadors, pero a nosaltres nos correspon determinar el contingut d'un substantiu que no té per què ser controvertit. I nos corre presa perquè es fàcil observar com s'està diluint qualsevol contingut semàntic que suponga compromís patriòtic. Este congrés pot ser un adequat marc per a començar a assentar estos conceptes.

– Sobre l'ús de la llengua i la validesa de les Normes d'El Puig

Mereix este tema ser tractat en un apartat específic i tal volta començant per la segona part es delimita l'àmbit i per tant es queden exclosos tots aquells que, per a escriure la llengua valenciana, ho fan des de l'anarquia o des de la premissa de buscar solucions tan arribades a la parla que desdibuixen el codi que, en qualsevol cas, està darrere d'una llengua viva, culta i conreada –al menys d'entre les neol·latines.

No m'estendre ací en el tema, també polèmic, de si aquella normativa ortografia que fon acordada en 1979 per la Secció de Llengua i Lliteratura (llavors integrada per molts professionals de la llengua, de plurals procedències geogràfiques de València) i que fon ratificada en El Puig de Santa Maria (7 de març de 1981) per un respectabilíssim nombre d'intel·lectuals, d'associacions, de col·lectius i també d'usuaris, o bé la nova imatge que presenta eixa mateixa normativa, en introduir-los una específica accentuació gràfica en 2003 (01/07/2003) es distinta o es la mateixa. Yo personalment considere que es la mateixa i que el cisma ocasionat per l'introducció d'un nou model accentual ha d'anar llimant-se fins a confluïr tots en una mateixa versió.

Cert es que el fet de canviar, sense que s'haguera creat una necessitat, sense consens i baix pressions, sense explicació i d'esquenes a molts dels usuaris habituals generarà una fragmentació més. Qui crega que açò no ha comportat divisions viu molt llunt de la realitat. Haurem de seguir creent en la bona fe que deu inspirar iniciatives com esta i deixar que passe el temps, evitant polèmiques i respectant-se, per a la fi confluïr, com dia, en una única versió.

En relació a l'idioma, i donada la no oficialitat de la normativa que usem, lo que nos deu importar es l'ús que es fa del valencià, inclús en el mateix valencianisme. Me dona la sensació que per a molts es un arma –que s'usa oportunament en fins moltes vegades inconfessables– i no un instrument de normal comunicació. Dic normal perquè la llengua valenciana, se sol utilitzar per a parlar d'ella, de la

seua lliteratura, per a fer lliteratura, algun estudi mes o manco casolà i poc mes. Es ben difícil trobar que els “intelectuals” que viuen arrimats al valencianisme usen el valencià en general per a publicar les seues obres d’investigacio, inclus per a les seues intervencions publiques en ambients academics o “mes cults”, a vegades ni entre els populars. El seu eixemple, a poc que reflexionem, nos pot dur rapidament a la conclusio de que el valencià es mes be una varietat de segona, d’anar per casa, de manera que només de quan en quan, casi com a anecdotic, es veuen publicats en el mercat editorial alguns treballs la materia dels quals no siga la llingüística o les ciències socials.

Un altre tema es la nostra posicio i perspectiva sobre l’estatus que ha de tindre en l’educacio formal, en l’administracio, en la religio i en tants i tants altres espais de la vida. Sempre sostindré que ha d’estar en igualtat de condicions respecte de l’altre idioma oficial i, si be no crec massa en les discriminacions positives – puix no deixen de ser discriminacions–, aci ho acceptaria per a que se li aplicara a la llengua valenciana.

– Ent o ents referents i el principi d’autoritat

Com hem parlat de llengua, i algun ent cultural ha respalat un codic i unes normes llogiques d’us d’esta, es pot conectar perfectament en el tercer punt quan s’ha de definir eixe referent i el principi de “auctoritas” que li ha de ser intrinsec.

Per a mi, i en la meua ultima etapa de secretari general en Lo Rat Penat, ya assentades les bases de lo que anava a configurar-se com la politica Acadèmia Valenciana de la Llengua, resultava clara la necessitat de fer un front comu entre al menys quatre entitats (RACV, AELLVA, GAV i el mateix Rat Penat). No vaig tindre sort, l’entitat en la que estava ya no era independent i les seues directrius no es marcaven per les decisions democraticament adoptades per la seua junta directiva, procediment al que estava acostumat. Els intents individuals i uns primers contactes personals en carrecs homonims d’algunes d’eixes entitats no arribaren a res concret en aquells moments. Donada la meua situacio personal en l’entitat ratpenatista, no vaig arribar a transmetre obertament les pretensions de, sens excloure a ningu i en esmeradissim tacte, repartir funcions i ser referents d’unes altres associacions en menys recursos. Alguna institucio havia de marcar pautes i fer visible la presencia dels intellectuals que l’integraven (podia ser la RACV), alguna altra hauria de convertir-se en el centre difusor i formador (podia ser Lo Rat Penat), ad alguna altra li corresponia treballar per la creativitat lliteraria (era missio de la AELLVA), i inclus alguna altra podia ser el suport que sempre havia segut (¿per qué no el GAV?), i ¿per qué no potenciar al mateix INEV en les seues funcions aportant aixina major pluralitat al moviment?

Entre els objectius que es podrien materialisar en eixe colectiu, que considere encara valits en el present, podem destacar:

- Unificar convocatories de premis lliteraris i d’investigacio, fent-les mes atractives i potenciant la seua difusio, qüestio que revertiria en un increment del seu prestigi.
- Treballar per tal de potenciar algun sopar, dels tants que se n’organisen, i conseguir repercussio mediatica, i no trobar-se en cinc convocatories seguides i en les cinc ocasions les mateixes persones, generant unicament susceptibilitats, cansanci i moltes energies perdudes.
- Organisar una semana valenciana, plena d’actes: conferencies, concerts, degustacions gastronomicques, manifestacions del nostre folklor, exposicions, etc.

– Organisar campanyes de difusio per tot el nostre territori i inclus mes alla. Per a posar en marcha tot aço se precisarà, sense dubte, de molta generositat i de saber compartir en unes atres entitats manco potents, en menor implantacio, pero possiblement en iguals o superiors ansies de treballar per Valencia i per lo valencià. Els exclusivismes es guanyen i es concedixen o es reconeixen per tercers, pero no s'imponen. ¿Acas no som capaços de sospesar l'importancia que te el conjunt d'associacions afins, que es mouen en ambits mes reduïts, locals o que contenen en menys recursos, pero que son igual de necessaries? Davant d'aço diria: SUMEM.

– **Companyers de viage i de disciplina**

Començant per la disciplina, a lo millor molts son els qui pensen que no es necessaria, pero particularment no crec en un moviment que vullga ser i que aspire a una certa continuïtat que no tinga una coherencia minima i es marque un conjunt de normes, el compliment de les quals de manera constant han de conduir ad exia cohesio i a obtindre resultats.

Ningu tenim la patent de l'exclusivisme, pero m'he de remetre a la necessitat d'eixa definicio del moviment per a construir estratègies en companyers de viage en els quals hi ha vinculs d'unio i principis compartits, i que per aço segurament han decidit viajar junts baix unes premises i regles.

El valencianisme, possiblement, ha segut victima d'un sector de la dreta sociologica, tambe es ben cert que este i uns atres moviments similars que naixqueren en l'Europa romantica se vinculen necessariament a les classes burgueses, puix son les inspiradores dels nacionalismes decimononics. Es prou menys freqüent vincular estes aspiracions a l'esquerra, definida tradicionalment com a universalista i auspiciadora de corrents mes globals.

En el cas valencià hi ha diferents i multiples analisis de l'implicacio de la dreta o de la burguesia en encapçalar un valencianisme-nacionalisme. Tots coincidixen en que ni una –la dreta– ni l'atra –la burguesia– apostaren per este moviment; en canvi se decantaren per un «regionalismo bien entendido» en l'orbita del poder economic, social i politic de l'estat central. Alguna excepcio hi ha hagut en el discorrer del segle XX que, per falta de suport, acabà per esmortir-se o posar-se al servici del centralisme aludit.

Este comentari en el que indique que el valencianisme ha segut victima de la dreta, inclus a vegades de la dreta rancia i poc democratica, es pot constatar perque mai hi ha hagut incompatibilitat en que determinats sectors politics i socials d'esta adscripcio hagen caminat –se'ls haja deixat caminar– junt a i en iniciatives que s'han liderat pel i des del valencianisme estricte. En tots els casos no han aprofitat mes que per a recordar-nos l'espanyolitat dels valencians i que «somos un pueblo bilingüe», ahora que enterbolir reivindicacions o posicionaments i engendrar, moltes voltes, situacions de violencia.

A ningu se li escapa que la dreta, una vegada instalada en el poder, en mes d'una ocasio gracies a l'ajuda de forces regionalistes valencianes, ha menyspreat l'icon identitari del valencianisme: la llengua valenciana, i l'ha subjugada per a sempre i illegalment, desproveint-la d'entitat propia i diluint-la entre gracioses i genuïnes formes, en una atra llengua veïna (ahi esta el PP i la seua magna obra, la creacio de la AVLl). El seu compromís no passa mes que per lo extern, no pel contingut que forma i conforma a un poble. D'igual manera podem parlar de la seudoesquerra que fruïm. A la fi, uns i atres, la classe politica valenciana en general, no sap eixercir com a tal ni complir el paper que li correspon en un estat

de les autonomies. Paradògicament coincidixen les dos tendències en els seus gusts per les lluites de banderetes i de noms, en que igualment participen de festes i mes festes, en que potencien –pero només quan els deixa i autorisa el govern central– infraestructures necessàries que arriben tart, en que han consentit la colonisació per estrangers de les zones costaneres, sense que els preocupara gens ni miqueta l'integració dels nousvinguts... o la mateixa destrucció del litoral. Açò són proves evidents de les seues actuacions fetes des de la fredor, la simplicitat i la buidor, sense sensibilitat cap a un poble que deuria ser el seu, el valencià.

El passat govern del PP seqüestrà el valencianisme oficial i part dels seus símbols, com a organització política segueix en matèria cultural generant les ambivalències, auspiciant la crisi identitària i volent fer compatibles dicotòmies contrapostes i divergents a base de subterfugis, falàcies, circumloquis i, com diu, contemporisants. És evident que aquell executiu de la doble moral tolerà, quan no potencià, la formació en les escoles en una llengua i codi estrany a l'idioma valencià, fomentà igualment una cultura aliena, que pretenia fer passar per pròpia; transigia en l'adoctrinament en contra de les concepcions autoctonistes mentre els seus dirigents s'omplien la boca manifestant l'ampla defensa que feyen de noms i simbologies valencianes i de les garanties que havien segut capaços de pactar dins d'un nou estatut («Llei Orgànica 1/2006, de 10 d'abril, de Reforma de la Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana»). Però, a la fi, que ningú s'enganye ni se li escape que seguim en el mateix discurs de salvar les formes i no entrar en l'essència, quan precisament el contingut és lo que importa. És, puix, mostra de que el seu valencianisme és només «epidèrmic».

Als companys de viatge se'ls ha de triar i també s'han d'excloure aquells que només arriben per a traure profit personal i no a aportar més que distraccions. Per a fer el corresponent discerniment tornariem a connectar en una idea expressada al principi: és necessari definir què entenem per valencianisme per a que pugam seguir dient-nos valencianistes o bé, per incapaços d'assumir estos postulats, dir-nos simplement valencians, que no és poc. No dubteu que molts s'exclourien per si mateix, i ho farien pegant crits i insultant a la tolerància en la que sempre se'ls ha tractat.

– La necessitat de projecció / de projectar-se i de visibilitat

Conseguir l'expansió del moviment pensant en la necessitat vertebradora hauria d'haver segut un objectiu prioritari. El territori valencià no és l'Horta de València, ni els que pensem en l'idea global de València el circumscriuim a la ciutat, encara que per a res s'ha d'infravalorar la transcendència que significa el suport d'una àrea metropolitana que representa casi un terç de la població valenciana i constitueix el seu punt referencial: la seua capital. El treball es pot complicar molt més per la dualitat lingüística del nostre espai i per la falta de consciència nacional, perquè de regional ausades que anem servits.

Si parlem de l'expansió real del moviment, únicament recorde l'època en que el Grup d'Acció Valencianista, en els anys 80 del passat segle, anà obrint delegacions en diferents localitats que construïren un entramat el qual acabà per generar una pluralitat d'iniciatives coordinades. Aquell bum passà, el deixarem passar, i les especials circumstàncies que el generaren i el favoriren, gràcies a una complicitat compartida, res tenen a veure en l'actual situació que, pel simple fet de ser distinta, també requeriria de favorir iniciatives programades, en

estratègies diferents. Hui no val l'element extern que provocà la reacció, hui hem de buscar arguments que impliquen actuacions, i basar dites argumentacions en projectes culturals, però també socials i polítics, perquè a la fi el valencianisme ha de participar de tots i en tots els camps.

En el món cultural –continúe referint-me a l'expansió– salvant les noves tecnologies, s'ha reulat molt respecte d'a on s'arribà en els anys 90, quan moltes delegacions del GAV passaren a ser els embrions d'Unió Valenciana. Les grans entitats, que es diuen i volen ser referència, segueixen sense pensar ni invertir en la necessària expansió i en fer-se presents en la vida local de cada una de les nostres poblacions, o almenys establir contactes, be personals, be en unes altres agrupacions, societats... en les quals col·laborar i ajudar, aportant recursos o intercanviant-los. És evident que estem en un camí que no li ha anat gens mal al catalanisme uniformisador quan gestà la fórmula dels "casals Jaume I", u dels principals objectius dels quals era captar a la joventut.

No cal dir de la necessitat de aconseguir una força política, o varies, representativa. Aquí el retroces ha segut abismal i molts confiem que les reduïdes ofertes i opcions siguen capaces de superar diferències i articular fórmules que generen confiança en un electorat tantes vegades defraudat.

– **Influència ideològica i participació social**

Excepte per als militants, és visible com i de quina manera es fa projecció ideològica de lo valencià en temes fonamentals que afecten a l'interrelació, a la pròpia estructuració social i a les dinàmiques de convivència que se van realitzant des de les institucions governamentals. La participació, si n'hi ha, és tan limitada i obscura, o millor, tan acomplexada, que socialment no es percep.

Ací no vullc passar per alt la que considere obligada crida d'atenció sobre lo que nos impon "la democràcia participativa", la que no consulta al poble en temes d'importància crucial, perquè els polítics elegits es consideren suficientment autoritzats per a decidir gràcies al salvoconducte que cada quatre anys els otorguem. Un exemple clar l'última reforma estatutària (2006); per cert, encara paralitzada en el Congrés dels Diputats. Ben poc s'ha sentit respecte a la reforma des del valencianisme. Ningun pronunciament pràcticament en lo polític, i menys en lo cultural. Davant l'aberració d'incloure una acadèmia de la llengua sense nom en el text estatutari –fins en aço som particulars els valencians, puix és un cas excepcional que un organisme d'estes característiques forme part d'un corpus legal similar a una constitució (articles 6 i 41)–, ¿quines iniciatives i actuacions ha realitzat el valencianisme al respecte?, per què, ¿a qui se li pot escapar la clara naturalesa política de l'institució, que ara ha quedat blindada per a seguir al servei de la política i dels interessos partidistes?

¿Quina opinió ha manifestat el valencianisme sobre l'article 6, en el qual, seguint la mateixa dinàmica que en l'anterior estatut, el dependre i usar el valencià només és un dret però no un deure?

¿Quins pronunciaments hem escoltat referits a l'article 57, en el qual es declara al monestri de Santa Maria de la Valldigna com a «temple espiritual, històric i cultural de l'antic Regne de València, i és, igualment, símbol de la grandesa del Poble Valencià reconegut com a Nacionalitat Històrica»? A mi este monestri, com qualsevol altra manifestació del ric i variat patrimoni valencià m'importa, però ¿a on ha estat el valencianisme per a exigir que no calen tals despropòsits, puix ofeguen i ofenen al valencianisme històric que sempre ha vist en el monestri de Santa Maria d'El Puig el referent espiritual del nostre poble?

Quan mes se despersonalise, quan mes control eixercisca el poder, quan mes constreta es mantinga a la societat, mes i millor farem d'ella lo que nos plaga. Pero, mes encara, quan mes es desvirtuen i es desdibuixen els referents seculars molt millor, aixina el possible conflicte identitari segur que deixarà d'existir i el perill que pot supondre ser un grup social, un poble cohesionat per l'història, també desapareixerà.

III Qüestions irresoltes i algunes propostes de reconduccio

– **L'incapacitat d'impregnació en la societat ¿Una assignatura pendent?**
Tot allò que s'ha unit baix la senyera tricolor –la real Senyera– no ha sabut impregnar al conjunt de la societat valenciana d'una ideologia que es fera compatible en cada una de les seues vertents: social, política, cultural o cívica. El “valencianisme” es un moviment en poquíssimes directrius, que ha aglutinat a persones molt diverses, pero que ha segut incapaç de contagiar a partits polítics, associacions ciutadanes i cíviques, agrupacions econòmiques i empresarials, confessions religioses, aspiracions socials (feminisme, diversitat sexual, immigració –que en molts llocs han segut colonisadors en conte d'elements integrats en un *modus vivendi* valencià–...) i inclus a col·lectius de caracter cultural o festiu.

Es fa necessari amerar esta societat en la que vivim d'uns principis d'amor i d'orgull cap als elements identificadors singulars, pero ¿quins son eixos identificadors? i ¿quina l'estrategia? Es tracta d'unes preguntes que seguixen obertes. Des del propi valencianisme he tengut sempre l'impressió que volíem que les raons s'impongueren pel seu propi pes. I açò, que podria haver segut un camí, s'ha demostrat que no ha fructificat com deuria.

La nostra societat es complexa, sense ser per això particular; trobe que no podem parlar en general de societats sense mixtura. Oberts des d'antic al Mediterraneu i a les influències orientals, el nostre poble ha anat conformant-se en una pluralitat d'aportacions que ha assimilat. Els trencaments històrics que alguns han volgut magnificar no han segut tals, ni tan diferents als que s'han pogut donar en altres parts peninsulars. La diacronia històrica nos demostra que en cap període hi ha hagut una “*tabula rasa*” que hauria supost la desaparició d'una societat i la seua substitució traumàtica per una altra. El continuisme existix i només les influències poden haver variat. Açò es tradueix en que, si bé en algun moment d'eix recorregut els valencians foren capaços de crear i donar forma a una societat en estructures i organismes propis i modelics, en tindre uns hàbits i gusts similars, en produir unes manifestacions culturals i sobretot en integrar a les gents que arribaven al Regne, des de fa alguns segles, i en especial en els bums migratoris de la passada centúria, les grans àrees urbanes han demostrat l'incapacitat per a assimilar als nous habitants i valencianisar-los. Els referents identitaris han pogut entrar en crisi entre unes altres causes per no haver-los fet participis als novenguts. Açò, junt a pressions absorcionistes i els col·laboracionismes (en principi incomprensibles), ha generat una sèrie de conflictes que difícilment han conduït a la cohesió, mes bé s'ha donat una simple convivència, en molts casos en difícils interferències que han impossibilitat transvasaments socioculturals i lingüístics.

El valencianisme, que no ha segut estrany ad esta situació, no ha tengut ni ha eixercit el protagonisme que li corresponia. El seu deure era procurar integrar a base d'haver generat actituds, aspiracions, accions i actuacions a l'entorn d'uns

principis, mes com estos no han estat suficientment definits i clars, i el propi valencianisme, en general, ha estat llunt del poder i dels diners, esta labor li ha segut mes que dificil casi impossible. S'ha llimitat a generar una dinamica d'autodefensa quan ha intuït o comprovat l'afany fagocitador d'unes atres cultures que busquen en l'assimilisme la seua expansio i garantia de supervivencia.

En este sentit, el moviment, tal i com l'he vixcut, ben poques vegades s'ha preocupat per dissenyar una estrategia basada en la construccio, com a molt s'ha quedat en fer labors de difusio i algun pinet pedagogic sense massa pretensions. Possiblement la confiança i la bona fe de molts simpatisants, en ser movilitats per situacions puntuals de protesta o de reaccio, s'ha vist totalment frustrada al no acompanyar-se de formacio, de complementarietat educadora que arribara a fer-los sentir, no solament la necessitat de denunciar un atropell, sino a la de militar en una opcio dignificadora i constructora d'un projecte en el qual s'arribe a sentir-se realisat a nivell de colectiu social pel fet de sentir-se i saber-se valencià, la qual cosa mai estara barallada en les aspiracions de formar colectius mes amples i extensos, i sentir-se tambe part d'ells (Iligga's Espanya o Europa).

Al moviment tricolor li ha faltat actuacio programatica, elaboracio de directrius, porque no ha sabut donar resposta a les exigencies socials. Particularment opine que en el mon del valencianisme nomes es parla de colors, de llengües, de llimitos geografics i d'aspectes historics, pero no es parla d'ecologisme, ni d'utilisacio d'energies netes, ni de cooperacio en el tercer mon, ni de ciencies exactes, ni d'astronomia o aeronautica..., inclus quan s'ha volgut fer ciencia historica o estudis mes seriosos no hi ha hagut dubte i la llengua vehicular sempre ha segut la castellana.

La falta de compromis de molts intellectuals en este i en molts atres aspectes podria ser denunciabile, porque fonamentalment ad ells els corresponia traçar les dreteres per a on caminar per a avançar. Entenc que ha segut massa habitual l'individualisme, cosa per una atra banda comprensible, el qual ha primat front a la creacio d'una superestructura compromesa que marcara pautes. I tambe entenc que en la seua vida academica, coneixent l'ambient universitari, els suponia un lastre, quan no una caguila en el seu curriculum, que els tancava portes i els marginava. Pero a l'igual que no deixe de reconeixer l'esforç i el corage de molts, tambe cap la denuncia d'aquells que simplement s'han encauat en institucions valencianistes, les quals han utilisat en benefici propi i en les que han demostrat l'incapacitat per a considerar-se dirigents, per a generar eixes influencies tan necessaries en tants i tants estaments de la societat valenciana.

– **La falta d'articulacio i la nula presencia mediatica: invisibilitat**

Ya s'ha apuntat la "necessitat de proyeccio" en un apartat anterior, i per tant en aquelles idees vullc conectar quan es preten referenciar que este conjunt, amalgama –çò, si seguim mal usant la paraula, "moviment"?–, no ha sabut fer-se visible. Lo ben cert es que ni en aquelles actuacions concretes, series i inclus multitudinaries que ha protagonisat, porque n'ha protagonisat, casi mai ha gojat de cobertures mediaticues que les difongueren, be foren iniciatives, be manifestacions, be activitats culturals, etc. El silenciament o l'ironica comunicacio han segut l'acompanyament en que sempre ha contat. Quantes voltes hem oit: "si no ix en el diari, es com si no haguera existit..."; no cal dir que la sentencia es valida com a referencia per a qualsevol atre mig de comunicacio.

Pero, a banda d'esta possible dependencia de les voluntats i dels mijos de comunicacio, tambe es ben cert que el "valencianisme oficial" ha segut absolutament incapaç de crear una ret que conectara esforços similars i els alimentara entre associacions situades mes alla del camí de Transits de la ciutat de Valencia –alguna excepcio es podria fer–. Esta es especialment una atra assignatura pendent, que d'articular-se vertebraria, reduiria esforços i multiplicaria el message.

La falta d'un mig de comunicacio, fet des del valencianisme i obert al pluralisme, ha segut l'instrument no habilitat, ha segut l'instrument no creat. No hem contat en una revista plural escrita en valencià, i si, en moltes revistetes i bolletins; no s'ha sabut articular el montage d'una emissora de radio propia, ni menys encara un canal televisiu (encara que hi ha hagut alguns programes, o n'hi ha, pero en caracter puntual i d'ambit molt local). La tecnologia nos brinda hui el mon d'Internet pero, com que la falta d'estructuracio es evident, el message no es homogeneu i entre el propi colectiu, moltes vegades, boten purnes de les friccions que es produixen.

L'atomisacio que actualment existix pot ser menys positiva de lo que a simple vista puga u pensar, i sobre tot quan no ha partit d'uns principis basics compartits i acceptats, perque lo que pot generar front a la persona no iniciada en temes valencianistes es confusio i, lo que pot ser pijor, rebuig.

En esta societat en la que vivim casi tots volen estar a on milita la majoria, encara que eixa militancia es base en el cult a la superficialitat, en el conformisme o en tindre cobertes les necessitats basics. Si nosatres, que som una minoria –que a mes hauria de ser conscienciada–, no som capaços de donar un message coherent, ilusionador, no catastrofiste i homogeneu, que continga una serie de principis essencials, molt pocs simpatisants podrem acaronar.

Realment, ya fa temps que pense que no es tracta de posar pegots a tants despropósitos com patim, se tracta de posar trellat i pensar que la supervivencia de lo que fon i es conegut per valencià passa per un proces d'autoafirmacio, respecte de lo que vam ser com a poble en un passat, de lo que podem ser com a poble en un futur i de preparar este futur, no en base al permanent contrast de "soc lo que els meus veïns no son", sino mes be de saber qué soc i lo que em fa ser yo, i des d'eix estatus saber qué puc compartir i qué tinc d'igual i tambe de diferent respecte dels demes. Una personalitat no solament es deu definir per oposicio a una atra –esta no es mes que una estrategia– una personalitat es definix per totes eixes senyes que la fan particular i unica.

– Punts debils i punts forts

En este sentit, des d'estes reflexions valencianistes vull resaltar uns punts que considere debils i que se faria necessari reorientar, a la vegada que mencionare aquelles iniciatives mes positives i aportare alguna idea que entenc cabria desenrollar-la i abordar-la entre molts; el valencianisme no deu ser dogmatic, per ad això i per a sectaris ya tenim als catalaneros de Valencia.

Precisem millorar:

- a) La falta de capacitat, acompanyada possiblement tambe de falta de recursos, per a haver creat un mig de comunicacio social, o be d'haver pogut controlar-ne algu. No es tracta d'haver contat en la complicitat d'algun mig que haja donat cobertura interessada a certes iniciatives, es tracta de tindre eixe mig al servici d'un projecte comu.

- b) La falta de recolzament en els intents de crear una ret de distribució editorial, i per tant la conseqüent falta de difusió.
- c) L'incapacitat de coordinació permanent. Ni s'han coordinat esforços, ni s'han coordinat actuacions, ni s'han coordinat funcions de manera continuada. Només en puntuals accions hi ha hagut un mínim de col·laboració entre les entitats i institucions que tots considerem que estan involucrades en este moviment.
- d) Les actuacions puntuals –respostes generades per una situació adversa, com a replicació a un atac creat, a vegades de manera programada i artificialment, en l'intenció d'enfrontar-nos com a poble– front a accions i actuacions pensades i programades en objectius a complir en diferents determinis.
- e) La deficitària aposta per crear nuclis formatius i fer-ho per tot arreu del nostre territori.
- f) L'escassa persistència en les iniciatives mampreses, o en saber-les transformar i adaptar davant noves exigències, per a que foren punteres i actuals.

Necessitem difondre:

- a) La gran facilitat i capacitat per a connectar en el sentiment popular. En realitat, el valencianisme ha defes i potenciat allò que és natural per als valencians i les valencianes: ser valencià.
- b) La capacitat també per a improvisar i realitzar qualsevol convocatòria en resposta exitosa.
- c) L'iniciativa per a dur avant projectes, en molts casos en àmbits reduïts, d'edició de revistes, bolletins, col·leccions bibliogràfiques, d'organització d'actes culturals...en recursos i infraestructures mínimes.

IV Propostes

- Idees a tindre en compte i poder desenvolupar:

- a) La convocatòria anual d'unes jornades de treball... (o digam-los com vullgam) en clars objectius orientats a construir camins de confluència, d'intercanvi d'idees, d'establir mínims i de consensuar posicions.
- b) És absolutament necessari conèixer la realitat social valenciana i, en acabant d'un exhaustiu anàlisi i de saber quines són les seues demandes i aspiracions, decidir què pot oferir el valencianisme i com pot intervenir. S'imposa una revisió i buscar fórmules de futur. Des del valencianisme s'ha actuat i s'actua pensant en "com hauria de ser o comportar-se" la societat valenciana, ignorant "com és" o "com es comporta" realment. Des del coneixement de com és, es pot intervenir i influir per a que arribe a ser com es vol que siga, però no al revés.
- c) La creació d'un "corpus teòric" del valencianisme, que ha de ser base del moviment i guia de les seues accions i actuacions. En part contem ja en *Consens per al futur*.
- d) L'institucionalització d'una setmana valencianista. Pot ser una manera de aconseguir certa visibilitat, conseqüència de les iniciatives que es mampreguen.
- e) La distribució de tasques prioritàries en base a objectius i en funció de les possibilitats i característiques de les associacions i institucions.
- f) Articular la manera de transferir projectes (organització de cicles de conferències, de tallers, d'activitats formatives) entre les diferents entitats.

- g) L'ampliació del camp d'acció a les diferents localitats i comarques, en definitiva a tot el territori valencià (a base de creativitat –teatre, dansa, cant, etc.–; a base d'activitats formatives i de difusió –conferències, taules redones, presentació de materials editats...).
- h) Acaronar a la joventut que s'acosta i arriba al valencianisme a pesar de les adversitats. Segurament ho fan seguint l'instint que busca la filiació natural. Als joves que venen en il·lusió no se'ls deu continuar oferint un res a canvi de demanar-los un tot i una fidelitat incondicional.
- i) El valencianisme l'hem de fer atractiu, diria que inclús divertit. Ha de ser un moviment que plantege les seues accions en positiu, que prenga l'iniciativa i que reduïxca al mínim les seues actuacions per reacció.

Ser valencià no es pot ser de cap altra manera que sent-ho. Ser valencianiste/valencianista implica ademés un compromís i un posicionament, els quals s'han de conrear i alimentar, i ahí està la nostra missió, la dels que ja hem assumit eixe compromís i estem embarcats en un valencianisme de construcció.

Agost de 2018